

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

18. Quæstiones aliæ quædam dere eadem diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

conferendo, quia est excommunicatus, alterius est loci, & ad materiam de Sacramentis spectat. Tertio, in casu necessitatis verum liceat petere Sacramenta à Parocho nominatim excommunicato, aut notorio Clerici percussore, duæ sunt opinioniones. Prima asserentium non esse licitum; de quibus dicemus in materia de sacramentis: In præsentia satis est dicere, probabilem maxime esse opinionem, quam sequitur Sorus, Adrianus, & Paludanus.

Nono quaeritur, An à malefico ad maleficium parato licitum sit petere, vt per maleficium soluat aliud maleficium? De hoc Scholastici in quarto, distinctione 3. 4. Sorus quaestione prima, articulo 3. Maior quaestione secunda Angelus verb. Superstitio, numero decimo tertio. Sylu. verbo, Maleficium qu. 8. Tabiena verbo Impedimentum, duodecimo. quaestione nona. Nauarrus capite undecimo, numero vigesimo nono. Communis est sententia omnium, non esse id licitum, licet Angelus securus Aureolum, senserit esse aliquando licitum: qua in re vna cum Aureolo reprehenditur à Syluestro, & ab alijs.

Decimo quaeritur, An licitum sit iuramentum exigere ab infideli, quem scimus per falsos Deos iuraturum? De hoc Nauarrus cap. 14. numer. 39. Sorus in quarto, distinctione 3. 4. q. 1. art. 3. S. Thomas secunda secunda, q. 78. art. 4. Communis est sententia id esse licitum, quando cum infideli licitum contractum celebramus.

CAP. XVIII.

Quaestiones alia quedam de re eadem diluuntur.

AN liceat petere mutuum ab eo usurario, quem scimus non daturum nisi ad usuram? De hoc S. Thomas secunda secunda, quaestione septuagesima octaua, num. 4. Caietan. ibidem. Innocent. Abbas cap. super eo de usur. Sorus lib. 6. de Iustitia q. 1. ar. 5. Angelus verb. Usura 2. nu. 2. Syluest. eod. verb. 7. quaest. 5. Maior. 4. dist. 15. quaest. 35. Respondeo, in primis, Quando nobis adest aliqua iusta necessitas exigendi; nimirum ad vsum vitæ, vel familiæ nostræ necessarium, ad tuendum honorem, statum nostrum, ad soluendum æs alienum, quod soluere cogimur, ad vitandum damnum in bonis nostris, vel ad alia similia, nimirum ad subsidium vicini, propinqui, vel amici indigentis: tunc licitum est, iuxta communem sententiam.

Illud tamen difficultatem habet, An licitum sit petere, quando nobis nulla est iusta necessitas. Item, An si pecuniam mutuo petamus ad vana, & inutilia, præter veniale peccatum, quod committimus pecuniam quaerendo ad vana, committamus etiam mortale, eo quod alteri sine causa occasionem damus peccandi, nimirum dandi ad usuram? Sorus ait solum esse veniale, & ex cæteris auctoribus colligitur esse mortale, vt ait Maior loco citato, quia vbi non est ius petendi, non est licitum sic petere. Nec obstat, si dicas; Alter est paratus ad peccandum; quoniam licet animo sit paratus, nos tamen ei sumus occasio sine causa iusta, vt nunc actu peccet, lege superius parte prima.

Secundo quaeritur, An sit peccatum in eo, qui deponit nummos apud nummularios, siue contractus usurarios exercentes: De hac quaestione S. Thomas 2. 2. quaest. 78. art. 4. Caietanus ibidem. Sorus lib. 6. de Iustitia, qu. 1. ar. 5. Nauarr. c. 14. num. 40. Respondeo, in primis, quando deponuntur apud eos, qui proprias pecunias habent ad usuram exercentem, non est peccatum, quando non sumus occasio, vt nostram pecuniam ad usuram impendant, cum propriam pecuniam ipsi habeant. Deinde, cum deponuntur apud eos, qui proprias pecunias ad usuram non habent, quas exercent, est peccatum, quia tunc causam damus ad usuram exercentem. Sic S. Thom. Sorus, Nauarr. loc. cit.

Tertio quaeritur, An sit licitum locare domum meretrici in ea parte Vrbs, vbi meretrices habitare permit-

tuntur? nam id videtur occasionem præbere peccandi. De hoc dubio Nauarrus cap. 17. num. 195. & Maior. 8. dist. 15. q. 35. Respondeo id esse licitum, dummodo non locetur illis domus ad meretricium opus. Ita Nauarr. & Maior. & ratio id probat, quia domus illi locari potest ad habitandum, nam quisque eget ad vitam cibo, potu, vestitu, & habitatione.

Eadem ratione licitum est locare domum alijs peccatoribus, concubinario, aleatori, dummodo locatio sit, vt habitent & viuant, non vt artem peccandi exerceant, quamuis sciamus eos peccaturos, licitum est illis domum locare, vt habitent, & viuant. Sic Nauarr. Maior. Ita etiam licitum est locare domum usurario, non ad usuram exercentem, sed vt habitet, & viuat, dummodo sit indigena. nam usuratio aduenæ in cap. 1. de vsuris prohibetur locatio domus, Syluest. verb. Usura. q. 22. ad finem. Nauarr. vbi supra.

Quarto quaeritur, An peccet qui in die ieiunij inuitat vrbauitatis, aut hospitalitatis gratia aliquem ad secum cœnandum, aut in hospitio, vel domo sua cœnandum, cum sit alibi cœnaturus, & cum alio, qui potens sit ieiunare, nec liber sit ab obligatione ieiunij. De hac qu. Caiet. 2. 2. q. 147. ar. 4. Nauarr. c. 2. n. 24. & 25.

Respondeo, in primis, peccatum esse inuitare aliquem obligatum ieiunare ad cœnandum, quoniam non est paratus ad cœnandum.

Secundo, est etiam peccatum inuitare paratum, si inuitetur, vt ieiunium frangat. In his consentiunt Caiet. & Nauarr.

Tertio, excusantur à peccato, qui simplici corde, vrbauitatis tantum gratia inuitant ad cœnam cum, quem sciunt esse virum probum, & vt suæ salutis memorem, & timentem Deum. Sic Caiet. & ratio est, quia tunc ille modus inuitandi, solum est mos quidam vrbauus loquendi, nec est, aut sit ferio; aut alius cœnet, sed beneuolentia; & vrbauitatis sollicitæ conferuandæ, vel conciliandæ gratia.

Quarto, Alibi cœnatum licitum est inuitare, vt in eum cœnet, vel vt cœnet in hospitio, aut domo mea, quoniam non inuito ad cœnam, sed ad locum, & societatem cœnæ, quod non est malum. Ita Caietan. & Nauarr. quamuis reuera aliqua sit difficultas in hoc.

Quinto, Paratum ad cœnam non est licitum inuitare, si nostra inuitatio futura est probabiliter aliqua causa vt cœnet. Ita Caiet. Ratio est, quia licet animo paratus, nostra tamen inuitatio est causa, vt actu peccet. Item, quia paratum ad malum, non est licitum inuitare, vt faciat illud.

Quinto quaeritur, An sit licitum ancillæ, vel seruo, vel famulo, vel cuiusque alteri mensam parare, aut ministrare mensæ eorum, qui cum liberi non sint à ieiunio, cœnant tamen. De hoc Caietan. & Nauarr. vbi supra. Secundum quos dico id esse licitum, quia non est cooperari ad peccatum alterius, sed ad substantiam solum illius actus, nimirum, vt cœna est comestio quedam ad nutritionem, & sustentationem animalis.

Item quia opus illud solum est officium, quod præstare solet seruus, vel famulus domino, aut amicus amico, aut hospes hospiti suo. Sic licitum ministrare mensæ concubinariorum, vel duorum hæreticorum, vel dominorum in cibo & potu, & epulis, ventrique indulgentium, vel aliorum peccatorum, dummodo non consentiamus peccato eorum, sed solum præstemus officium, vel serui, vel famuli, vel amici, vel hospitis. Sic Nauarr. c. 20. n. 16. & ca. 21. numer. 25.

Sexto quaeritur, Quando aliqui ludunt, & tamen peccant ludendo, quoniam est illis ludus prohibitus, An sit peccatum subministrare illis domum, mensam, lumen, quæque his alia similia ad ludum requisita? De hac quaest. Nauarr. c. 20. n. 16. Iuxta cuius mentem dico esse peccatum, & ita videmus hoc esse legibus humanis prohibendum, & puniri eos, qui talia subministrant, quoniam istam materiam præbent ad ludum, qui est prohibitus: sicut etiam

est peccatum subministrare cibum, & potum, qui est alceri prohibitus. Aliud tamen est de eo, qui ministrat mense eius, qui cenando peccat, quoniam in hoc opere reperitur ipsa substantia operis, quæ non est mala, vt dixi, sua natura.

Septimo quæritur, An sit peccatum vendere meretricibus calceos, sandalia, & vestes? Nauarrus *cap. 2. num. 16.* ait non esse peccatum, quando non est consensus in peccato ipsorum, sed solum fit animo faciendi substantiam operis; nam ipsa substantia operis nimirum vt calceis, sandalijs, vestibus, ornatu, & similibus, non est mala ex se. At Medina *de rebus Restituend. quest. 21.* ait, peccare eos, qui vendunt meretrici læsæ ob libidinem famæ, fucos, monilia, & alia ornamenta, quia probabiliter præsumitur eam male vsuram eis.

Nauarrus fortasse loquitur solum de vestibus, quibus communiter feminae vtuntur, quæ sunt ad vitæ vsum necessariz: & Medina loquitur de vestibus, quibus vtuntur meretrices, & feminae ad se ornandum, vt ad libidinem viros incitent.

Octauo quæritur, An sit peccatum, quando famulus, vel ancilla iuuat concubinam ad se ornandum: Item, quando famulus, vel ancilla aperit ostium adultero venienti, suo heri iubente: aut quando sternit lectum, in quo scit heram cum amasio peccaturam, aut quando iussu heræ vocat amasium, vt cum eo colloquatur in vinea, vel horto, vbi scit heram cum amasio solitam peccare, aut quando dicit ei iussu heræ, vocat te ad cenam heta mea, & scit cum eo post cenam solitam peccare heram? Nauarrus vbi supra, ait non esse peccatum in primo, & ita idem diceret de secundo, si fecisset mentionem; quia in vtroque famulus, vel ancilla, solum concurrit ad substantiam operis indifferentis; & ad obsequium suum debitum heræ præstandum, quando id facit, vt obediat heræ sine mala alia intentione.

Nono quæritur, An licitum sit publicis venditoribus vendere chartas luforias, taxillos, fucos, venena, arma, lanceas, gladios, sagittas, balistras, quibus bene & male vti homines possunt? De hac questione Syluester *artic. 25. quest. 3. & 4. Angelus art. 25. numero 2. in fine. Tabien. artic. 15. quest. 3. B. Antonin. par. 3. tit. 8. cap. 4. §. 1. & 2. part. tit. 1. cap. 23. §. 8. Pisan. verb. Negotiatio. num. 4. §. 6. & 7. Rosella verb. Negotiatio. num. 3. 4. 5. & 6. Gabriel in 4. distinct. 15. quest. 13. art. 3. dub. 4. Nauar. in suprema cap. 14. num. 43. & num. 38. Maior in 4. dist. 15. quest. 15. Medina de Rebus Restituend. qu. 31. & tract. de Ieiunio. cap. De ijs. per que Ecclesiasticum ieiunium soluitur. Caietanus 2. 2. questio. 169. art. 2. ad 4.*

Respondeo, in primis, si vendant, vel accommo dent, quos probabiliter putant, aut credere debent male vsuros his rebus emptis, & quod emunt eas ad malum vsuum. tunc peccant, quoniam consentiunt illorum peccato. Item quia perinde est, ac vendere ensen furioso.

Secundo, si vendant ijs, quos probabiliter putent eas res emere ad bonum vsuum, non peccant.

Tertio, si promiscue vendunt eas res tum ijs, quos probabiliter vident emere ad malum vsuum, quam alijs, quos putant emere ad malum vsuum, peccant.

Quarto, Quando dubium, siue incertum est de emptoribus, an emant ad malum vsuum, an ad bonum, vt communiter accidit in Republica, non obligantur publici venditores eos examinare, an emant ad bonum, an ad malum vsuum: sed licite vendunt eas res illis, quoniam proximus non præsumendus malus, nisi constet. Item non est eorum officium examinare emptorum animum. Item nemo præsumi debet fore salutis immemor. Item emptor tunc iure conueni possit de venditore, quod eum præsumat malum, aut malum iudicet. *Hac omnia Gabriel, Medina, Maior, Caietan. Nauar. vbi supra.*

Hinc iudicari debet, quid sit dicendum de publicis venditoribus, qui in diebus ieiuniorum vendunt cibos prohibitos, quibus soluitur ieiunium: nam eodem modo dicendum est in hac re, atque dixi in præcedenti. Item, quid

sit dicendum de pictore, pingente imaginem pucliz lasciuæ, petitione & precibus lasciuæ adolescentis, quem probabiliter credit male, nimirum per libidinem, vsurum ea imagine. Idem dicendum est, quod in præcedenti.

Decimo quæritur, An licitum sit vendere infidelibus ea, quibus vtuntur ad infidelis cultus ritum seruandum? *De hoc dubio Caiet. 2. 2. quest. 10. ar. 4.*

Respondeo, in primis. Si ea eiusmodi sunt, & ad nihil aliud seruiunt, nisi ad infidelem cultum, non est licitum vendere, qualia sunt Idola, signa, & vestes institutz ad cultum infidelium.

Secundo, si ea sunt talia, vt eorum vsus sit communis, qualia sunt animalia, fructus, frondes & flores arborum & vestes communes, & vendantur, vt seruiant ad cultum infidelem, est illicitum.

Tertio, Quando res sunt communes, quarum vsus est indifferens ad bonum, & ad malum, non est peccatum vendere, quia nescimus ad quid ea infidelis emat.

Quarto, Quando sunt res communes, & dubium est, an infidelis emat eas res ad cultum suum, an ad communem vsuum, non est peccatum vendere. *Hac omnia Caietanus.* Sed tota difficultas est, quando sunt res communes, & scimus, eas emi ab infideli ad cultum infidelem, an sit licitum eas illis vendere.

Caietanus ait, esse licitum, quia dummodo venditor non consentiat peccato emptoris infidelis in malo vsu futuro, de reliquo non tenetur vitare in illo infideli malum vsuum, ad quem scit rem emi. Alij asserunt esse illicitum vendere, quia indirecte venditor consentit in malos vsus futuros, quem scit esse futurum, siquidem tenetur, cum commode potest, vitare proximi peccatum.

Certe probabiliter loquitur Caietanus, quia cum res sit indifferens, qua possit alius bene, & male vti, & venditor vtatur iure suo, quoniam opus est illi rem eam vendere, quando iustam aliquam causam habet vendendi eam rem, male non facit vtendo iure suo, & vendendo eam, & emptor sibi imputet, si emit eam ad malum suum: si tamen venderet sine vlla necessitate, & causa iusta, tunc imputaretur illi malus vsus alterius, & in hoc beneficit secunda aliorum opinio, nec est hoc contra Caietanum.

Vadecimo quæritur, Quid dicendum sit de femina, ornante se, cum tamen sciat lasciuie se ab alio concupiscendam? *De hoc Caietan. 2. 2. questio. 169. art. 2. ad 3. dubium. Nauar. c. 23. num. 18. 19. Syluest. in verbo Ornatus. q. 4. Tabien. eod. qu. 2. & 3. verb. ofculum. nu. 1. ad finem.* Respondeo. Primo, si ornet se, vt alium ad lasciuiam incitet, peccatum est mortale.

Deinde, si ornet se secundum morem patriæ, aut pro conditione sui status, aut secundum morem temporis, non est peccatum, quamuis sciat se ab alio concupiscendam lasciuie, dummodo non faciat animo incitandi eum. *Ita Caietan. & Nauar.*

Cuius rei hæc est ratio, quia iure suo vtitur in se ornando. Præterea, si ornet se pro more patriæ, vel temporis, vel status sui conditione, licet venialiter peccet, vt ob inanem gloriam, vel iactantiam, vel excedendo aliquantulum in se ornando, non sit peccatum illud veniale mortale ob hoc, quod sciat, vel scire debeat lasciuie se ab alio esse concupiscendam. *Sic Caietanus & Nauar. vbi supra,* quia iure suo vtitur in ornando se, licet aliquantulum excedat in eo.

Postremo, si ornet se absque vlla causa iusta, & sciat, vel scire debeat lasciuie à certa aliqua persona concupiscendam, tunc peccat mortaliter. *Syluester & Tabien. supra allegati & Maior in 4. dist. 15. quest. 14.* & ratio est, quia negligit salutem Proximi, & occasionem præbet alteri peccandi.

Sed difficultas est, quid sit dicendum, quando aliqui iuuenes sunt parati ex malitia vel praua consuetudine ad lasciuiam, an femina peccet ornans se, exhibens se eorum conspectibus sine intentione prouocandi eos ad la-

sciuiam

sciunt? Caiet. & Nauar. videntur dicere, tunc illi non imputari culpam eorum, ac Syluest. & Tabien. potius oppositum insinuant. Dico, si iusta ex causa se ornant, & exhibet aspectui eorum, non peccat. Si autem id faciat sine iusta causa, videtur peccare, quia licet alij sint parati effectui, & actu, peccant tunc, quia ipsa se obicit eis.

Duodecimo quaeritur, Quid dicendum de foemina domo sua exente, cum videat, vel scire debeat concupiscendam se ab aliquo lasciuie? Caietanus, Nauarr. Syluester, Maior, locis supra allegatis hanc tractant quaestionem.

Respondeo: Quoties iure suo vitur in exendo, nimirum quia habet iustam siue bonam aliquam causam exundi, tunc non peccat, quia iure suo vitur, & alius sua culpa peccat.

Secundo, Non peccat mortaliter, licet exeat ob inane gloriam, vel ob aliam leuem causam, si exundi ius habeat, verbi gratia exit ob sacrum, vel concionem audiendam, vel more patriae exit, tamen leuiter, & vane illa vanitas, vel leuitas est peccatum veniale, non tamen sit mortale, quia sciat lasciuie se concupiscendam ab aliquo. Caiet. Nauar. vbi supra.

Tertio, si exit sine iusta causa, credens, vel credere debens ab alio se concupiscendam lasciuie, peccat mortaliter. Sylu. Maior, Tabien. vbi supra, quia negligit salutem proximi: Sic etiam Medina 12. q. 74. ar. 6.

Decimotertio quaeritur, An foeminae vrentes ornata, quo nuda pectora, & mammillas ostendunt, peccant mortaliter, vt occasione praebentes luxuriae: In alijs similiter viri vrentes certo genere vestis breui, quo pudendi membri formam ostendunt, an mortaliter peccent. Duae sunt opiniones.

Prima, asserentium esse mortale peccatum, licet fiat hoc secundum morem patriae, quoniam talis consuetudo aiunt isti, est ex corruptela. Sic Angelus in verbo, ornatus num. 7.

Secunda opinio est asserentium, non esse mortale, si fiat secundum morem patriae, & absque vlla intentione mala. Sic Caietanus secunda secunda quaest. 196. artic. 2. ad dub. 1. Nauarr. cap. 23. num. 18. & 19. Syluest. verb. Ornatus. q. 7. & Rosel. eod. verb. n. 14. Hoc est probabilius, vt recte probat Caietanus.

At omnes conveniunt, vbi non est talis consuetudo, eam non debere admitti: & esse peccatum, sic vti vestitur: at vbi talis consuetudo posset commode tolli, esset tollenda. Et vti vestitur ita tenui, & perlucido, vt pudenda appareant, esse mortale peccatum.

Decimoquarto quaeritur, Quid dicendum de choreis foeminarum saltantium, & cantantium, ex quibus sequi solent peccata lasciuie, & in quibus misceatur oscula, & tactus manuum, & amplexus? De hoc dicitur in sexto Praecepto.

Reliqua pertinentia ad Quartum Praeceptum, vt de Vitiis alijs oppositis Charitati erga proximum, non sunt ab Auctore perfecta: facile autem reperies apud plerumque Doctores, &c.

*Finis Libri Duodecimi, & totius Tomi
Secundi.*

